

Jankovich Valéria

Ajto-ablak@spektrumkiado.hu

Biztonsági követelmények alakulása és azok utóélete

Résztevők

Papp Imre – okl. faipari mérnök, ÉMI Kht., vizsgáló mérnök

Pajor Mihály – gépészmérnök, PlitoKft., ügyvezető igazgató

Szilágyi Ferenc – Primont Mérnökiroda, igazgató,

Jankovich Valéria – szilikátipari mérnök, Ajtó-ablak-kapu

Spektrum szerkesztő

A biztonságtechnika kérdései, a köz- és a magántulajdon, a középületeink, és nehezen megszerzett egyéni értékeink védelme, ezek megóvása mindig is foglalkoztatott mindnyájunkat. Húsbavágó, drámai kérdéssé válik, ha betörnek otthonunkba, üzletünkbe és elviszik ingóságainkat, amit jobbára egy élet munkájával teremtettünk meg. Fokozottan érvényes ez ma, amikor a technika rohamos fejlődésével az illetéktelen behatolók is tisztában vannak, fejlesztik műszaki tudásukat a könnyen elérhető szerzemény reményében. Otthonunk leggyengébb pontján, általában az ajtón keresztül jutnak be a betörők. Milyen biztonságtechnikai védelmi követelmény érvényes jelenleg nyílászáróinkra? Mennyire tartják be a biztonságtechnikai előírásokat a kivitelezők, a gyártók, a tervezők – összehasonlítva az európai országok előírásaival, gyakorlatával.

Mit is jelent, ha MABISZ biztonsági ajtót építünk be – ezekre a kérdésekre közösen keressük a választ.

– Mi a kiinduló pont?

Pajor Mihály: Az építésügyi hatóságok feladatköre az ajtók, ablakok műszaki követelményeinek vizsgálata és hatósági minősítése (légzárás, vízzárás, szélállóság, akusztikai teljesítőképesség, hőátbocsátás) az idevonatkozó szabványok alapján, de ezekben a szabványokban nem kötelező elemként szerepel a behatolás védelem, vagyis a betörésvédelem.

– Mi az ÉMI álláspontja a témában?

Papp Imre: Az EU csatlakozást követően megváltozott életünk, s az így érvénybe lépő új követelményrendszert előkészítettség hiányában csak „utánkövető” módon éljük meg. A jogszabályi változások jelölik ki a feladatokat, s csak ezt követi a gyakorlat. Megjelent az Építési Termék Direktíva magyar változataként az új Építésügyi Törvény, s annak végrehajtási rendelete, amely kimondja, hogy

minden forgalomba hozott terméket megfelelőségi igazolással kell ellátni. Az ajtókra vonatkozó követelményszabvány /MSZ 9386:1993/ 1. pontja ugyan foglalkozott a betörésgátlással, de végül ennek módszerét nem dolgozták ki.

– Hogy látja a problémát a behatolásvédelmi vizsgálatokat végző laboratórium vezetője?

P. M.: Miután a szabványokból a betörésvédelmi vizsgálatok kimaradtak, a PLUTO Mérnöki Iroda Kft. laboratóriuma felvállalta ezen vizsgálatok elvégzését 1992 óta. Először a német DIN 18103 szabvány előírásait figyelembe véve, majd a korszerű MSZ ENV 1627-1630 szabványok szerint végeztük a vizsgálatokat. Laboratóriumunk akkreditálását megszerezni nem állt módunkban, ezért a vizsgálati eredmények ma sem minősítenek, csupán ajánlást adnak.

Először volt egy hármas biztonsági fokozat rendszer: 1. minimális, 2. részleges, 3. teljes körű kategória.

Ma már hat kategória létezik, s életbe lépett a kettős kódolási rendszer. Ez azt jelenti, hogy van egyszer a MABISZ ajánlás – s mellette az európai szabvány szerinti minősítő besorolás. A biztosítói kódrendszer azonban fordítottja a szabvány szerintinek, ezért kizárt a félreértési lehetőség.

– Mi az európai gyakorlat a nyílászárók biztonságtechnikai vizsgálatait illetően?

P. I.: Európában jelenleg összesen 171 akkreditált minősítő laboratórium működik, ebből 73 foglalkozik a nyílászárók széleskörű vizsgálatával, beleértve a behatolás védelmet is. Az ÉMI laboratóriumai erre a feladatra nem készültek fel – sőt a szerelvények minősítésére sincs akkreditált státuszunk – de az életnek tovább kell lépnie ezen a felemás helyzeten. Az ÉMI Kht. tehát figyelembe veszi a MABISZ vizsgálati eredményeit az Építőipari Műszaki Engedély (ÉME) kiadásánál, mivel a termék megnevezésében, az adott műszaki táblázatban – pontosabban annak lábjegyzetében is feltüntetni az eredményeket. Külföldön minősített termék honosításánál joghatályosnak tekinthető a biztonságtechnikai osztályba sorolás is. A beltéri ajtók és ablakok minősítő vizsgálatát a Sopronban lévő, a Nyugat-Magyarországi Egyetem tulajdonában

lévő akkreditált laboratóriumban is – míg a vasalatok minősítő vizsgálatát ugyancsak Sopronban egy gyártó cég akkreditált laboratóriumában el tudják végezni.

– Milyen problémákkal néz szembe a kivitelező, ha a tervek szerinti MABISZ által minősítettajtót kell beépítenie?

Szilágyi Ferenc: Sajnos pénz centrikus világban élünk, s egy tender elnyerésénél legmeghatározóbb az ár kérdése! Ez sokféle visszasságot okozhat. Azok a forgalmazók, akik német szabvány szerint bevizsgált ajtót hoznak be Magyarországra – s itt csupán honosítaniuk kell – jóval olcsóbban értékesíthetik ugyanazt a minőségű ajtókat, mint amennyibe az itthon gyártottak kerülnek. Nem mindegy, hogy egy WK2-es minősítésű bejárati ajtóhoz 100 ezer Ft-ért jutok hozzá, vagy az OBI-ban fele árért. A középkeletre lakások 70%-át másodlagos biztonságtechnikával – mozgás, nyitásérzékelővel ellátott riasztó rendszerrel is felszerelik, így biztosítják a kettős védelmet. Az ajtó minősítésénél, kompletten az egész szerkezetet minősítik „tokkal-vonóval”, vagyis ajtólapal, tokkal, üveggel, szerelvényekkel-pánttal, kilinccsel, zárszerkezettel együtt.

– Milyen szerelvényre vonatkozó szabványelőírások léteznek?

Sz. F.: Külföldi kivitelezői munkáink során többször tapasztalhattuk, hogy például az olasz szabványok a kilinccset 960 mm-re helyezték le a mozgásszervi fogyatékosok képességeit figyelembe véve, s a kilincs szerelési magasságának kérdése Németországban egyeztetés alatt van, hogy még ennél is alacsonyabbra 850 mm-re vagy 900 mm-re kerüljenek hasonló megfontolások alapján. A magyar gyakorlat a régebbi német szabványok alapján 1050 mm.

A skandinávok zárszerkezete eltér a miénktől, ami sok félreértésre ad okot, ha találkozunk velük az építőanyagipari kereskedésekben. Egyetlen egységes szerelvény-szabványra lenne szükség.

Kivitelezői szemmel egyértelművé kellene tenni, hogy speciális funkciójú helységeken pontosan milyen minősítésű nyílászáró tehető be, s annak milyen szerelvényekkel kell rendelkeznie. Fontos lenne szem előtt tartani, hogy egy tűzgátló ajtó kilincsei, vasalatai is megfeleljenek a tűzgátlás kritériumának! Sajnos láttam a gyakorlatban olyan megoldást, ahol a tűzgátló ajtóknál lecserélték a hozzá való vasalatokat az épület egységes designjának megőrzése érdekében.

– Változtatható a vasalat csupán azért, mert az adott helyen nem jól mutat?

P.I.: Az európai szabványok erre vonatkozóan egyértelmű és kompatibilis választ adnak az ún. változtatási táblázzal. A táblázat több lehetőséget kínál egy-egy részegység cseréjére, és az ezzel összefüggésbe hozható tulajdonságok változására. Amennyiben lényeges jellemző változik,

a termékleírásban foglalt kínálattól eltérni nem lehet. Amennyiben mégis más megoldást választ a tervező, úgy az ajtót a változtatott szerelvényvel együtt újra alá kell vetni a minősítő vizsgálatnak.

– Mi történik akkor, ha a már beépített ajtó minőségét akár a beruházó vagy a kivitelező megkérdőjelezi?

P. I.: Kár eseménynél vagy egyéb vitatott helyzetben az építetető kérheti, az Építési Felügyelet, illetve a Fogyasztóvédelem jogosult elrendelni a helyszíni szakértői vizsgálatot. Ezért is nagyon fontos a sok évre visszamenőleg visszakereshető adatbázis gondozása és megléte, mert nagy segítséget nyújt a vita eldöntésében. A számítógép és főleg az internet korában ez már nem jelenthet gondot. Nagyon jó, naprakész, könnyen kezelhető adatbázissal rendelkezik a PLUTO Mérnökiroda Kft. saját vizsgálatairól, ajánlásairól – s az ÉMI is rendelkezik egy sok évre visszamenőleges adatbázissal többek között az ajtó-ablak minősítéseiről. A külföldről származó termékeknél az interneten keresztül a gyártói adatbázisban visszakereshető a termék. Továbbá erre is szolgál a CE jelölés bevezetése, amelyet, honosított harmonizált termékszabvány (Ablakokra, bejárati ajtókra az MSZ EN 14351-1: 2006) ír elő a termékgyártók/forgalmazók részére. Ennek értelmében a CE -jelölésnek tartalmaznia kell a termék lényeges, az Első Típusvizsgálati Jegyzőkönyvben is igazolt műszaki jellemzőit, valamint a fenti termékszabványban előírt további adatokat.

– Ha néhány év múlva a beépített MABISZ minősítésű ajtóval kapcsolatban merül fel probléma, mi a teendő?

P. M.: Amennyiben a használat során az ajtónál problémák merülnek föl, akkor a PLUTO Mérnöki Iroda Kft. szakemberei elvállalják a szakértői szemlét. Ilyenkor általában kiderül, hogy a beépített ajtó nem az, amit mi vizsgáltunk. Vagy olcsóbbal, gyengébb minőségűvel cserélték ki az eredetileg bevizsgált szerelvényt, vagy egyéb ajtószerkezeti változtatások történtek. Amennyiben ezek után pl. a panaszos lakó szakértői vizsgálatot, írásos szakvéleményt kér igaza alátámasztásához, akkor ennek már igazolt díjszabása van.

– Létezik-e valamilyen ajánlás, hogy hová milyen minőségű és besorolású ajtó építhető be?

Sz. F.: Mint kivitelező mindig a tenderkiírás szerinti minőségű ajtót építjük be, mégis nagyon fontosnak tartanám, ha létezne ilyen ajánlás. Speciális ajtó beépítése szükséges az egészségügyi intézményekben, a vizes és nedves térben, a tűzvédelmi terekben stb.

Cégünk részt vett az Európa Torony építésében, ahol látható volt, egyértelműen a tervező döntött arról, hová, milyen minőségű ajtó kerüljön, de későbbiekben övé a felelősség. Óriási mentalitásbeli különbség, hogy nálunk még mindig az ár dönt a silányság javára. Jó lenne ezen végre változtatni, csak így juthatunk el a minőségi építészethez.